

ΜΕΝΔΡΕΣΕΔΕΣ ΚΑΙ ΣΟΦΤΑΔΕΣ

Μία τῶν ἐν Ἀθήναις ἀπαισιωτέρων ποιητικῶν φυλακῶν εἶναι, ὡς γνωστόν, καὶ ἡ παρὰ τὴν πυραποληθεῖσαν Παλαιὰν Ἀγορὰν Μενδρεσές, καταστάς περιώνυμος διὰ τε τὴν ἐντὸς τοῦ περιβόλου αὐτοῦ πελωρίαν πλάτανον καὶ τοὺς διασήμους ἄνδρας, τοὺς ἐν αὐτῷ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐγκαθειρθέντας. Καὶ ἀληθές μὲν ὅτι πάντες μετὰ φοίκης κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλης προσέρομεν τὸ ὄνομα τῶν φυλακῶν τούτων, ἀλλ' ὀλίγιστοι, φοβοῦμαι, γινώσκουμεν καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν.

Μενδρεσές τουρκιστὶ σημαίνει τόπον ἐκπαίδευσως, λύκειον, σχολεῖον, ἐν ᾧ ἐκπαιδεύονται οἱ εἰς τὴν παιδείαν ἀφωσιωμένοι νέοι ἐν ὅπως οὖν προβεηκνῆα ἡλικία εἰσερχόμενοι εἰς αὐτό. Ὁ Μενδρεσές εἶναι εἶδος διδασκαλείου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ δικαίτωνται οἱ εἰς αὐτὸν φοιτῶντες, τοῦ τουρκικοῦ Δημοσίου καταβάλλοντος πάσας τὰς πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένας δαπάνας. Συνήθως εἰς μόνος διδάσκαλος (χωτζας) διδάσκει πάντα τὰ μαθήματα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ φοιτηταί, ἤτοι οἱ σοφτάδες, δέον νὰ ἐξέλθωσι τοῦ πανδιδακτηρίου τούτου ἐφωδιασμένοι διὰ πάσης ἀνθρωπίνης γνώσεως, εὐδηλον καθίσταται ὅτι ὁ Μενδρεσές παρὰ τοῖς Τούρκοις ἀναπληροῖ καὶ τὰ λεγόμενα Πανεπιστήμια τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Ἄλλ' ἐπ' ἴσης γνωστόν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Τούρκων εἶναι λίαν περιορισμένη ὅθεν μόνον τέσσαρα μαθήματα διδάσκονται ἐν τῷ Μενδρεσέ, α') τὸ Δίκαιον, κυρίως τὸ θεοκρατικόν, τὸ Σιερῆ λεγόμενον, βᾶσιν ἔχον τὸ Κοράνιον καὶ τὰς ἱεράς τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἐντολάς· β') ἡ Θεολογία· γ') ἡ Φιλολογία, περιλαμβάνουσα τὴν ἀραβικὴν, περσικὴν καὶ τουρκικὴν καὶ δ') ἡ Φιλοσοφία, ἐν στενωτάτῳ κύκλῳ.

Ἡ διδασκαλία ἐν τῷ Μενδρεσέ διαρκεῖ 20—25 ἔτη, μεθ' ἃ ὁ σοφτὰς ἐξέρχεται ἔχων δικαίωμα νὰ καταλάβῃ οἴαν δήποτε θέσιν, οὐχὶ κατωτέραν τῆς τοῦ μολλᾶ, ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ὡς κάτοχος πασῶν τῶν γνώσεων τῶν ἀπαιτουμένων εἰς πλήρη εὐδοκίμησιν ἐν τῷ νέῳ σταδίῳ. Μόλις περατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, αἰτεῖ ἢ μᾶλλον ἀπαιτεῖ τὸν διορισμὸν του, ὃν ὑπογράφει ὁ Σουλτάνος ἄνευ περικιτέρω δικτυπώσεων, πλὴν μικρῶν ἐξετάσεων, ἐν αἷς δοκιμάζεται ὁ ὑποψήφιος, ὡσπερ διδάκτωρ. ἂν γινώσκῃ ἀπὸ στήθους πάντα τὰ διδασθέντα αὐτῷ μαθήματα.

Σφάζεται παράδοσις ** καθ' ἣν εἰς τὸν Σουλτάνον Μουράτ ἐπέδωκεν ἀναφορὰν ἅμα περα-

τώσας τὰς ἐν τῷ Μενδρεσέ σπουδὰς αὐτοῦ σοφτὰς τις. Ἡ ἀναφορὰ ἦν γεγραμμένη μεθ' ὕφους ἀπαιτητικοῦ, σχεδὸν αὐθάδους, ὁ δὲ Σουλτάνος ἔγραψεν ἰδιοχείρως ὀπισθεν αὐτῆς τὸ πολυθρόνητον παρὰ Τούρκοις «Ποῦ δουρητὰ τσάκι-φελλέκ διρ' ἄσκα ὀλοσὸν τσεβιρενέ», ἤτοι «Αὐτὸς ὁ κόσμος εἶναι τροχὸς τῆς Μοίρας· εἶγε τῷ δυναμένῳ νὰ στρέψῃ αὐτόν». Μετὰ τινὰς ἡμέρας μετέβη εἰς τὴν Μεγάλην Βεζυρειαὶν ὁ σοφτὰς, βέβαιος, κατὰ τὰ παραδεδομένα νόμιμα, ὅτι ὁ Σουλτάνος ὑπέγραψε τὸν διορισμὸν του. Πόσον ὅμως ἐξεπλάγη μαθὼν παρὰ τοῦ Μεγάλου Βεζύρη, ὅτι ἡ Α. Α. Μεγαλειότης οὐχὶ μόνον διορισμὸν δὲν ἠδύοχησε νὰ ὑπογράψῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναφορὰν του ἐπέστρεψε, γράψας τοὺς ἀνωτέρω στίχους. Ὁ σοφτὰς, λαβὼν τὴν ἥκιστα εὐμενῆ καύτην ἀπάντησιν, ἐσκέφθη ἐπὶ μικρὸν, καὶ ἀνεχώρησε λίαν ἐξημμένος. Βαρύθυμος διὰ τὸ ὅπως ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα τῆς αἰτήσεώς του, ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἵνα ἀνακουρίσῃ τὸν ἀπελπισμὸν τοῦ ἀναπνέων τὴν ζείδωρον αὔραν τοῦ Βοσπόρου, «πολλὰ κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν μερμηρίζων», ὅτε διακρίνει μακρὰν πτωχὸν ῥακοςυλλέκτην, καμπτόμενον ὑπὸ διπλοῦ βάρους, τοῦ τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ τῆς πενίας Πηλησιάζει αὐτὸν καί:

— Θέλω νὰ σὲ κάμω πλούσιον, τῷ λέγει.

— Εὐχαριστῶ, ἐφένδῃ μου· προθύμως, ἀρκεῖ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ μὲ κάμῃς πλούσιον, νὰ μὴ ἦναι ἔτιμος ἢ ἄδικος.

— Ὅχι, δὲν πρόκειται νὰ βλάψῃς κανὲν ἐκ τῶν πλασμάτων τοῦ πανοικτίρμονος Ἀλλάχ, οὐδὲ σὺ θὰ διακινδυνεύσῃς τίποτε.

— Τότε δέχομαι τὴν πρότασιν σου καὶ ὀρκίζομαι εἰς τὸ ἱερόν Κοράνιον ὅτι θὰ ἐκτελέσω πᾶν ὅ,τι καὶ ἂν μὲ προτείνῃς.

— Λοιπὸν, παρὲς με καὶ φέρε με εἰς τὴν Ἀγορὰν τῶν Δούλων (Ἀβράτ Παζαρή) καὶ πώλησόν με ὡς υἱὸν σου λέγων ὅτι ἐγεννήθην ἄλαλος, καὶ ὅτι μὲ ἔθρεψες μὲν ἐπὶ τόσα ἔτη, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖς πλέον ἕνεκα τοῦ γήρατός σου νὰ ἐπαρκέσῃς εἰς τὰς δαπάνας τῆς συντηρήσεώς μου, ὅθεν ἀναγκάζεσαι νὰ μὲ πωλήσῃς. Καὶ ὅσα χρήματα λάβῃς, τὰ βάζεις ἔς τὴν τζέπη σου καὶ ἀναχωρεῖς.

Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι ὁ πατὴρ δύναται νὰ πωλήσῃ τὸ τέκνον του, κατὰ τὰ τουρκικὰ νόμιμα, διότι θεωρεῖ αὐτὸ μακσοῦμ (καρπὸν του, προϊόν του), οὐτινος εἶναι ὁ ἀπόλυτος κύριος.

Ὁ ῥακοςυλλέκτης ἡμῶν λοιπὸν λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἤδη ἄλαλον καταστάντα σοφτᾶν τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὴν Ἀγορὰν. Κατὰ τύχην ἐρχεται ἀγοραστὴς δούλων εἰς πρόφῃ Μέγας Βεζύρης, ὅστις ἐξεπλάγη ἰδὼν μεταξὺ τῶν πωλουμένων μαύρων ἀνδραπόδων καὶ ἕνα λευκόν, καὶ μάλιστα ἐνδεδυμένον τὰ ἱερά τοῦ σοφτᾶ

ἐνδύματα. Προσκαλεῖ τὸν κήρυκα (τελλὰλ) καὶ ἐρωτᾷ ἂν πωλητῆται καὶ ὁ λευκὸς ἐκεῖνος σοφτᾶς.

— Μάλιστα, ἐφένδη μου, ἀπαντᾷ ὁ κήρυξ, τὸν πωλεῖ ἐκεῖνος ὁ γέρον, ὅστις εἶναι καὶ ὁ πατήρ του. Εἶναι δὲ βωβός.

— Διὰ τί πωλεῖς τὸν υἱόν σου, πατέρα;

— Ἐφένδη μου, μὲ ὄλην τὴν πτωχείαν μου τὸν ἐσυντήρησα ὡς τόρα, τὸν ἐμεγάλωσα· δὲν ἀντέχω πλέον, εἶμαι πτωχὸς ἄνθρωπος καὶ μόλις βγάζω τὸ ἴδιό μου ψωμί. Αὐτὸς καμμιά δουλειὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάμη, διότι εἶναι βωβός, καὶ καμμιά βοήθεια δὲν μου δίνει.

Ὁ Βεζύρης παρατηρεῖ ὅτι ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἀλάλου σοφτᾶ εἶναι νοήμων καὶ κάμνει τὴν ἐξῆς σκέψιν:

— Καλλίτερον ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν βωβὸν αὐτὸν δὲν ἔμπορῶ νὰ εὔρω· τὸν ἀγοράζω λοιπὸν καὶ μὲ ὑπηρετεῖ εἰς τὰ διάφορα διαβούλια χωρὶς φόβον νὰ προδώσῃ εἰς τὴν ἀντιπολίτευσίν μου τὰς μετὰ τῶν φίλων μου διαμειβομένας σκέψεις μου. Λαμπρὸ κελεπίρι, μὰ τὸν Ἄλλάχ!

Τῷ ὄντι δὲ συνηνοεῖται μετὰ τοῦ πωλητοῦ, ἀγοράζει τὸν σοφτᾶν καὶ τὸν διορίζει θυρωρὸν καὶ ὑπηρετὴν τῆς μεγάλης αἰθούσης αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἐφθασεν ὁ μὴν τοῦ *Ραμαζάν*, ἥτοι τῆς πανηγύρου νηστείας, καὶ τῆς παννυχίου εὐωχίας καὶ τῶν διασκεδάσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδικόπων προσευχῶν.

Οἱ εὐκατάστατοι Τούρκοι, προσεγγίζοντες τοῦ *Ραμαζάν*, φροντίζουσι νὰ προμηθευθῶσι καλλιφῶνον ψάλτην (*μουεζίν*), ὃν δοκιμαζουσι πολλὰς ἡμέρας πρότερον ἐν τοῖς ἐπι τοῦτω παρὰ τὰ μέγαρα αὐτῶν ἰδρυμένοις εὐκτηρίοις (*μυστζήδ*), ἐπι συμφωνουμένη ἀμοιβῇ. Τοῦτο δὲ γίνεται μόνον κατὰ τὸν μῆνα *Ραμαζάν*, διότι καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον διάστημα τοῦ ἔτους ἡ προσευχὴ παρὰ τοῖς Τούρκοις εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ στερεότυπος. Ὁ *μουεζίν* δὲ ἔργον ἔχει νὰ ὑμῆ τὸν Θεὸν διὰ διαφόρων αἰνῶν τὰς νύκτας ἀπὸ τοῦ μικροῦ πυργίσκου (*μιναρέ*). Συνήθως δὲ εἶναι καὶ ποιητής, αὐτὸς ὁ ἴδιος ποιῶν τὰς πρὸς δοξολογίαν τοῦ Ἄλλάχ καταλλήλους φθᾶς.

Οἱ περίοικοι τοῦ πρῶην Βεζύρη, ἄρχοντες, καὶ μεγιστάνες, συνέχαιρον αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἐξόχῳ αὐτοῦ *μουεζίν*, ὃν ἤκουον κατὰ τὰς νύκτας μέλποντα διὰ φωνῆς λαμπρᾶς τὸν Ἰψιστον. Ἐκπληκτος ὁ Βεζύρης ἔλεγεν ὅτι βεβχίως δὲν εἶναι ἰδικὸς του ὁ *μουεζίνης*, διότι αὐτὸς τοιοῦτον ἀκόμη δὲν εἶχε προμηθευθῆ. Ἀναμφιβόλως ὅμως, προσέθετε, θὰ ἦναι ἄλλου τινὸς *πασσᾶ*, ἀλλ' ἀγνοεῖ τίνας. Οἱ γέιτονες διεβεβχίουν τὸν Βεζύρη ὅτι αὐτοὶ καλῶς ἤκουον, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἰδικόν του *μυστζήδ* ἐκπέμπονται αἱ θεαὶ ἐκεῖναι μελωδίαι.

— Περιέργον, ἀπεκρίνετο οὗτος. Ἐγώ, ὡς ἡ-

ξέυρετε πάντες, δὲν ἔχω κανένα ἰμάμην εἰς τὸ κοράκι μου. Ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου, εἶναι βωβός, ἔρχεται δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ ὁ πατήρ του, ἀλλ' ἀναχωρεῖ τὸ ἑσπέρας, ἔπειτα δὲ δὲν εἶναι καὶ δυνατὸν αὐτὸς νὰ ψάλλῃ.

— *Πασσᾶ ἐφένδη*, ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σας οἰκίαν ἐξέρχεται ἡ *δαουτικὴ* (*Δαβιδικὴ*) ὑμνωδία, τὴν ὁποῖαν καθ' ἑκάστην νύκτα πάντες ἀκούομεν. Καὶ ἔπειτα, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ βεβχιωθῆτε καὶ ὑμεῖς. Ἄρκει νὰ ἀγγυπηθήσῃτε μίαν μόνην νύκτα.

Εἰς τὴν ἐπίμονον διαβεβχίωσιν τῶν φίλων του ὁ Βεζύρης ὑποχωρῶν, ἀποφασίζει νὰ ἀγγυπηθῇ. Τῷ ὄντι περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀκούει φωνὴν μελωδικωτάτην, προερχομένη ἀπὸ τὴν *σουφίτα* τῆς ἰδίας οἰκίας καὶ ὑμνολογοῦμενον τὸν Θεὸν διὰ τοιούτων ὠραίων φράσεων καὶ εἰκόνων, ὥστε καταγοητευθεὶς ἡσύχως καὶ ἄνευ θυροῦβου τινὸς ἀνῆλθε τὴν κλίμακα καὶ βλέπει κατερχόμενον τὸν βωβὸν ὑπηρετὴν του.

— Τίς εἶναι ὁ ψάλλων; ἠρώτησε διὰ νευμάτων τὸν ἄλαλον.

— Ἐγώ.

— Σὺ! Πῶς; Καὶ δὲν εἶσαι βωβός;

— Ὅχι! Πρὸ 5—6 ἡμερῶν μοὶ ἐνεφανίσθη κατ' ὄναρ ὁ μέγας Προφήτης καὶ μοὶ εἶπεν: « Ἄνοιξε τὸ στόμα σου! » Περίφοβος ὑπήκουσα καὶ ἠνοιξα αὐτό· ὁ ἔνδοξος Μωάμεθ τότε ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα μου μικρὸν μὲ πράσινα φύλλα καὶ μὲ χρυσὰ γράμματα βιβλιακίδιον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν ἁγίαν χεῖρά του καὶ μὲ διέταξε νὰ τὸ καταπίω. Ἐγὼ τὸ κατέπιον χωρὶς νὰ εἶπω λέξιν, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁμιλῶ ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ γνωρίζω ἀπὸ στήθους ὅλον τὸ *Σιερη* καὶ ὅτι ἄλλο θέλεις.

Ὁ *Πασσᾶς* ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ καταβὰς εἰς τὴν αἰθουσαν, διέταξε νὰ τῷ δοθῇ πλουσιώτατον *καφτᾶρι* καὶ νὰ τὸν περιποιηθῶσιν ὡς ἄνθρωπον ἁγίον. Ἀμέσως δὲ διεδόθη ἀνά σύμπασαν τὴν πόλιν ὅτι θαῦμα τοῦ Μωάμεθ ἐτελέσθη, *μυριάδες* δὲ λαοῦ ἤρχοντο ὅπως αὐτοῖς ὄμμασι βεβχιωθῶσι περὶ τοῦ γενομένου θαύματος καὶ ἀσπασθῶσι τὴν ἱερὰν τοῦ σεπτοῦ σοφτᾶ χεῖρα. Ἐνοεῖται ὅτι τὸ γεγονός, διαδοθέν, ἐφθασε καὶ εἰς τὰς ἀκὰς τοῦ Σουλτάνου, ὅστις καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ καὶ αὐτὸς τὸν ὄσιον ἄνδρα. Ὁ σοφτᾶς ὅμως ἐθεώρησεν ἀνάρμοστον εἶναι ἡδὴ ἐφερὲν ἱερὸν χαρακτηρὸν νὰ μεταβῆ πρὸς τὴν Α. Α. Μ., διότι δὲν προσεκλήθη ἐπίσημος. Ὁ Σουλτάνος τότε ἠναγκάσθη νὰ ἀποστείλῃ αὐτοκρατορικὰς ἀμάξας καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρακταχθέντων στοιχείων τοῦ στρατοῦ διητυθύνθη μετὰ πάσης τῆς ἐπισημότητος εἰς τὰ Ἀνάκτορα, πρακτολοουθόμενος ὑπὸ ἀμετροῦτος πλήθους φανακικοῦ λαοῦ.

Ἄμα παρουσιασθεὶς εἰς τὸν Σουλτάνον προσ-

ήνεγκε τὸ σέβας αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς σκίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Προφήτου. Ὁ Σουλτάνος μετὰ προσεκτικὴν παρατήρησιν τὸν ἀνεγνώρισε καὶ εἶπε:

— Τὸ πρόσωπον τῆς υμετέρας Ὀσιότητος νομίζω ὅτι δὲν μοι εἶναι ὄλως ἄγνωστον.

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀναφορά μου ὡς σοφτᾶ καὶ ἡ ἰδιόχειρος γραφὴ σας. Πῶς σας φαίνεται; Ἡδυνήθην νὰ στρέψω τὸν τροχὸν τῆς Μοίρας ἢ ὄχι; Παρατηρήσατε ἀπὸ τοῦ παραθύρου σας. Πόσαι χιλιάδες φανατικοῦ κόσμου προσμένουσι πρὸ τῶν Ἀνακτόρων σας, ἐξαρτώμενοι ἀπὸ τῶν χειλέων μου; Ἐάν εἰς τὸν συρφετὸν αὐτὸν φωνάζω ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν πιστεύει εἰς τὸ θαῦμα τοῦ Μωάμεθ, φαντάζεσθε τί δύναται νὰ γείνη;

Ὁ Σουλτάνος παρετήρησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου, εἶδεν, ἐσκίφθη καὶ ἀμέσως προβαλὼν τὴν κεφαλὴν:

— Μουσουλμᾶνοι, εἶπε, γονυπετήσατε καὶ δοξάσατε τὸν μέγαν Προφήτην ἡμῶν. Ἀδίστάκτως πιστεύω εἰς τὸ θαῦμα τοῦ θεοπνεύστου Μωάμεθ καὶ προσκυνῶ καὶ τὸν ἅγιον ἄνθρωπον, ἐφ' οὗ συγκατέβη νὰ θαυματοουργήσῃ. Ἴνα δὲ καὶ διὰ πραγμάτων δείξω τὸν ἄκρον σεβασμὸν μου, διορίζω αὐτὸν Μέγαν Ἐμίρην τῆς ἁγίας πόλεως Μέκκας.

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀκρατήτου ἤκουσεν ὁ λαὸς τοὺς λόγους τοῦ Μονάρχου καὶ ἐν κατανοῦζει βραβεῖα ἔκαμψε τὰ γόνατα. Καὶ παρηκολούθησε τὸν ἅγιον εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Βεζύρου, οὕτω δὲ ὁ Σουλτάνος διὰ τῆς εὐφροσύνης αὐτοῦ ἀπηλλάγη φοβεροῦ ἐχθροῦ, πολλὰ πράγματα δυναμένου νὰ παράσχη αὐτῷ ἐκάστοτε.

Καὶ ἐπειδὴ περὶ μενδρεσέδων καὶ σοφτάδων ὁ λόγος, ἐπιτραπήτω μοι νὰ μνημονεύσω μιᾶς ἐτι παραδόσεως, ἀναφερομένης εἰς τὸν πολυθρύλητον *Nāsr-ēd-din Xwāzar*.

Ἡ παράδοσις ὅμως αὕτη, ὡς πᾶσαι αἱ τοιοῦτου εἶδους, ἐνέχει πολὺ τὸ μυθολογικόν, ἀλλ' ὅπως δῆποτε δὲν εἶναι καὶ ἀναξία ἀναγραφῆς.

Εἰς τῶν Ἐμιρῶν, τῶν καταγομένων ἀπὸ τῆς *ierās γενεᾶς τῶν Καλιφῶν* καὶ φερόντων ἐπὶ κεφαλῆς λευκὴν κίδαριν (*sarīk*), εἶχε *Μενδρεσέν* τινα, ὃν διηθύνουν ὡς *μουδερῖς* (καθηγητῆς, λυκειαρχῆς), ἐδίδασκε δὲ τὰ ἀνώτερα μαθήματα τῆς ἀνωτάτης τάξεως, περιλαμβανούσης τέσσαρας ἐν ὄλῳ μαθητάς, ἐν οἷς καὶ τὸν *Nāsr-ēd-din*.

Ὁ Ἐμίρης οὗτος εἶχεν ἐν ἀρνίον (*κουζού*), ὅπερ ἔθωσκεν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ *Μενδρεσέ*. Ὁ Ἐμίρης, συλλαμβάνων αὐτὸ τὸ ἔσφαζε, τὸ ἐξέδαρε, τὸ ἀπέστειλεν εἰς τὸν *φοῦρνον* πρὸς ἔψῃσιν καὶ καθήμενος μετὰ τῶν τεσσάρων μαθητῶν του, τὸ ἔτρωγε, φροντίζων ἐπιμελῶς νὰ

μὴ ριφθῆ κανέν ἐκ τῶν ὄστων τοῦ ἀρνίου. Μετὰ ταῦτα συνέλεγε πάντα τὰ ὄστα, τὰ συνηρμολογεῖ καλῶς, ἤπλωνε τὸ δέρμα, τὰ ἔθετεν ἐντὸς αὐτοῦ ὑπετονθόριζεν εὐχὰς τινὰς καὶ κατόπιν μεγαλοφώνως διέταττεν αὐτῷ νὰ ἐγερθῆ καὶ μεταβῆ εἰς τὴν βοσκήν. Τὸ ἀρνίον ἠγείρετο καὶ ἔθωσκεν. Τοῦτο συνέβη πολλάκις καὶ ἐπανειλημμένως εἰς τὸ αὐτὸ ἀρνίον.

Ἡμέραν τινά, ἀπουσιάζοντος τοῦ Ἐμίρη, οἱ τέσσαρες μαθηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ δοκιμάσωσι καὶ αὐτοὶ τὸ πείραγμα τοῦ διδασκάλου των. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔφαγον τὸ κρέας, συνηρμολόγησαν τὰ ὄστα κτλ., προσεπάθησαν δὲ διὰ φωνῶν καὶ λοιπῶν εὐχῶν νὰ ἐπαναγάγωσι τὸ ἀρνίον αὐθιγὲς εἰς τὴν ζωὴν. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ πείσω τὸν ἀναγνώστην μου ὅτι τὸ ταλαίπωρον ἀρνίον εἶδε πλέον τὸ «γλυκερὸν Ἡελίοιο φῶς» ὅσον καὶ ὁ ὑπὸ τῶν θυγατέρων του καταμελισθεὶς ἐκαίενος Θετταλὸς Πελίας.

Ἦλθεν ὁ καθηγητῆς καὶ μετὰ λύπης μαθὼν τὰ γενόμενα, ἠρώτησε χολωθεὶς:

— Τίς ἔσφαξε τὸ ἀρνίον;

Οἱ μαθηταὶ μετὰ δέους ἔδειξαν τὸν σφαγέα.

— Οὕτω νὰ σφαγῆς καὶ σύ! κατηράσθη ὁ ἱεροδιδάσκαλος. — Καὶ τίς ἐξέδαρε τὸ ἀρνίον; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου.

Ἰπεδείχθη μετὰ τρόμου καὶ ὁ δεύτερος ἐνοχος.

— Οὕτω νὰ ἐκδάρουν καὶ σέ! — Καὶ τίς ἔψῃσε τὸ ἀρνίον; ἐβρυχήθη τὸ τρίτον ὁ Ἐμίρης.

Ἐδειξαν καὶ τὸν ἐψήσαντα τὸ ἀρνίον, ὃν κατηράσθη ὁμοίως:

— Οὕτω νὰ ἐψῆσουν καὶ σέ, ἄθλιε!

Εἶναι περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἅπασαι αἱ ἀραὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἐμίρη ἐξεπληρώθησαν κατὰ γράμμα.

Στραφεὶς τέλος πρὸς τὸν ἕτερον μαθητὴν:

— Σὺ τί ἔκαμνες; ἠρώτησεν.

— Ἐγὼ ἐγέλων, ἀπήντησεν.

— Πᾶσαι αἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι σου νὰ ἦναι γελοῖοι καὶ νὰ προσξοῦν πάντοτε τὸν γέλωτα, εἶπεν ὁ δίκαιος ἀνὴρ, καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τὸ εἰς ἄκρον φιλόγελων τοῦ *Nāsr-ēd-din*, ὅστις, γενόμενος κατόπιν *χωτζας*, ἀπέβη δίκαιος παρά τοῖς Ἀσιανοῖς διὰ τὰ ἄπειρα ἀστεία ἀνέκδοτά του, δι' ὧν ἀρτύεται πᾶσα συνδιάλεξις παρά τε τοῖς Τούρκοις καὶ πᾶσι τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς τῆς Τουρκίας, καὶ μέχρι δὲ τῆς σήμερον ἄσβεστος αἰετοῦ προκαλεῖται ὁ γέλως εἴτε διὰ τῶν ἀληθῶς προσφῶν εἴτε καὶ διὰ τῶν βλακωδῶν ἐν πολλοῖς χαριτολογιῶν αὐτοῦ.